

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Ds R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Ds D. J. Buwaida, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Ds H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Batavia; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Jz Colnatre N.V. — Goes

Postrekening Nummer 406040 ten name van
BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES
Telefoon 2424

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertenties: 10 cent per mm. Leuze nummers 20 cent

INHOUD. Hoofdartikel: De beslissende strijd der Kerk. 5. — Uit de Schrift: De lastering van den Naam, 3 (Matth. 12: 25a, 27, 28). — Kerkelijk leven: Mr Dr Willem van den Bergh, 2 (slot). — Nuchterheid! — Personen of tendenzen. — Ficties. — Gaan! — De „Geest”. — Psalm 9: 16—21. — Op en om 't kerkplein: Conservatieven. —

Pop. Wetensch. Schetsen: Tusschen Kuyper en Barth, 4. — Gezinsleven: Aangaande mij en mijn huis. — Politiek en Sociaal leven: De vrijheid van en voor den ondergeschikten loonarbeider. — Groninger Brieven. — Zending en Evangelisatie. — Perschoon: Dr L. v. d. Zanden contra de B. A. Bos. — Kerknieuws.

kerk nu is de éérste, de laatste, de eigenlijke, de beslissende strijd, welke de gemeente Gods in deze wereld heeft te voeren. Uit heel het Nieuwe Testament, ja, uit heel de Schrift, komt met onweerstaanbare kracht, en met beklemmenden ernst deze waarheid op ons af, dat de intra-kerkelijke strijd, de strijd dus, welke, binnen de kerkmuren, tusschen christenen en christenen, tusschen broeders en broeders woedt, over haar en dus over ons aller lot beslist! Neen, niet in de worsteling tegen de demonische machten buiten haar, maar in den rusteloozen, oneindig veel feller, zwaarder en pijnlijker strijd binnen in haar gaat de kerk onder of bereikt zij haar hoogste glorie.

De beslissende strijd der Kerk (V)

HOOFDARTIKEL

Wanneer wij nu nog eens overzien wat we uit de Schriften omtrent den toestand van een paar jonge christelijke kerken ontdekten, dan springen enkele merkwaardige dingen en feiten met kracht op ons af. Vooreerst dit, dat juist in een tijd, waarin de Heilige Geest op ongevoond krachtige wijze werkte en het nieuwe leven des geloofs overal heerlijk uitbloeide in de kerk van onzen Heer Jezus Christus een harde, moeilijke strijd uitbreekt. Inderdaad, zoo algemeen moet het gezegd worden. Want zeker, we namen slechts het leven van een paar kerken onder de loupe, maar we moeten niet vergeten, dat, als we naar andere gemeenten zouden kijken, we overal dezelfde ervaring zouden opdoen. Nagenoeg in alle brieven, welke Paulus ons naliet, wordt dan ook gesproken over en deelgenomen aan een of anderen strijd, welke de jonge kerken van Christus, soms zelfs zeer heftig, beroerde. Dat geschiedt b.v., behalve in de genoemde brieven aan de gemeente van Korinthe, ook in die, welke Paulus naar Galatië, Filippi, Thessalonika zond. En lees de pastorale brieven eens na! Die spreken, nagenoeg van den eersten tot den laatsten zin, ook over bijna niets anders dan strijd.

En niet alleen Paulus' brieven zijn strijdbrieven! De andere zijn hierin volkomen aan de zijne gelijk. Speciaal wil ik in dit verband nog wijzen op de brieven, welke onze Heer Jezus Christus aan de zeven kleinasiatische gemeenten zond. Ook die zijn volstrijdgerecht. En onze Heiland neemt in deze epistels op de meest directe wijze aan den in de gemeenten in gang zijnden strijd deel.

En deze strijd — ik wil daar nog eens allen nadruk op leggen — is vóór alles een strijd, welke in de gemeenten zelf woedt. De botsing tusschen de kerk en de haar omringende wereld staat in vergelijking met deze intra-kerkelijke geschillen, spanningen en botsingen beslist op den achtergrond. De strijd naar „buiten” is in de oogen van Christus en zijn apostelen kennelijk niet zoo moeilijk en gevaarlijk als die welke de leden der kerk onderling tegenover elkaar doet staan. En voor onze verbaasde blikken werd het zoo langzamerhand duidelijk, dat de frontlinie tusschen de scharen welke Jezus Christus zakelijk en feitelijk volgen, en hen, die zich, dikwijls ook onbewust en ongewild, in Satans borden lieten inschakelen, dwars door de kerk, zooals deze zich als organisatorische eenheid in de wereld vertoont, heenliep.

Voorts moet het ons opvallen, dat het in deze overal uitbrekende botsingen ten slotte ging om den grondslag en het hart van het leven van Gods kinderen en van Christus' kerk. We ontdekten hoe een scherpe principiele aanval werd gelanceerd op de soevereiniteit en absoluteitheid van Gods genade in de verlossing van zondaren. We bespeurden, hoe gewerkt werd aan het ambt, de diensten, ja, de gansche structuur, welke Christus als het machtige middel voor het tot heerlijk effect brengen van de door Hem gewerkte

verlossing aan zijn kinderen normatief heeft geschonken. We merkten, dat in de kerk gepoogd werd het geloof als het uitsluitend vertrouwen op Gods genade in Christus, om te smelten in een, den hoogmoed der menschen mateloos opdrijvende, „kennis” en hoe men zweogde om het leven uit Gods woord en naar zijn wet te metamorphoseeren in een zich uitleven van den bandeloozen, autonomen mensch.

Benaauwend is het verder, dat, naar zoo duidelijk bleek, deze strijd door de machten en menschen, welke daarin tegen Christus partij kozen, zoo ongehoorlijk slim en prachtig gecamoufleerd werd gevoerd. Wat zij zeiden leek veel ernstiger, vromer, dieper, geestelijker, dan wat „nuchtere verstandsmenschen” als Paulus voorstonden. Men bracht de brouwsels van eigen verwarden, afvalligen geest als een specimen van hooge geestelijkheid en ware vrijheid aan de markt. En dat deed men — dikwijls weer subjectief volkomen eerlijk — terwijl men Gods genade in Jezus Christus hemelhoog prees. O neen, niemand dacht er aan iets kwaads van den Heiland te zeggen. Men wilde oprecht en ten volle Christen zijn! En men meende ook, dat men het, zelfs meer en beter dan alle anderen, was.

En terwijl dit alles voor ons als een beklemmende werkelijkheid gaat leven, vernemen we tegelijk de nadrukkelijke boodschap van Gods gezanten, dat de benauwenis van dezen gevaarlijken, gecamoufleerden, smartelijken strijd in de kerk zal blijven, ja zelfs, naarmate de eeuwen voortsnelen, steeds ernstiger zal worden. Na mijn heengaan, ik weet het zeker, zoo sprak Paulus tot de ouderlingen van de gemeente te Efeze, zullen grimmige wolven bij u binnenkomen, die de kudde niet zullen sparen; en uit uw eigen midden zullen mannen opstaan, die verkeerde dingen spreken om de discipelen achter zich aan te trekken⁴³. En Petrus valt hem aldus bij: Er zijn valsche profeten onder het volk geweest, zooals ook onder u valsche leeraars zullen komen, die verderfelijke ketterijen zullen doen binnensluipen, zelfs den heerscher, die hen gekocht heeft, verloochenende en een schielijk verderf over zichzelf brengend⁴⁴. En wat deze twee als een waarschuwingakreet allen kerken en allen geloovigen uit alle eeuwen toeroepen was niets anders dan het doorgeven en uitwerken van Christus' vlak voor zijn dood gesproken woord: En vele valsche profeten zullen opstaan en velen zullen zij verleiden..... Indien dan iemand tot u zegt: Zie, hier is de Christus, of: daar, gelooft het niet. Want er zullen valsche christussen en valsche profeten opstaan en zij zullen groote teekenen en wonderen doen, zoodat zij, ware het mogelijk, ook de uitverkorenen zouden verleiden. Zie, ik heb het u voorzeggd. Indien men dan tot u zegt: Zie, Hij is in de woestijn, gaat er niet heen; zie, Hij is in de binnenkamer, gelooft het niet⁴⁵.

Deze worsteling van de kerk, in de kerk, om de

⁴³ Hand. 20: 29, 30.

⁴⁴ II Petr. 2: 1.

⁴⁵ Matth. 24: 11; 23—26.

O neen, de machten en werkingen van Satan: de afgoderij, de leugenfilosofie, de levensverrotting zijn geen gevaar voor de kerk, zoolang zij zich buiten de kerk ontplooiën. Neen, als ze langs allerlei sluipwegen tot in de kerk doordringen en daar in een of andere „gechristianiseerden” vorm de zielen vergiften, het geloof verlammen, de geestelijke kennis vernietigen, de harten in vlam zetten voor dat wat niet uit God is en zoo het leven der kerkmensen onweerstaanbaar assimileren aan dat der wereld — dan pas worden ze een doodelijke bedreiging voor de gemeente Gods. Niet het gore heidendom der kanaänitische wereld, maar de gekanaäniseerde dienst van Jehovah; niet de heidense filosofie van Griekenland, maar de verchristelijke Plato, Aristoteles en Stoa; niet de zwoele mystiek van het bedorven Oosten, maar de „christelijke” mystiek in de kerk; niet het rauwe nationaal-socialisme van Hitler, Rosenberg, Streicher, maar het „duitsche christendom”; niet het staalharde, meedogenlooze communisme van Lenin en Stalin, maar het gechristianiseerde communisme van Stanley Jones, Fritz Lieb en hun bewonderaars, waren en zijn een doodelijke dreiging voor de kerk Gods!

Als Jezus Christus zijn discipelen zoo aangrijpend ernstig waarschuwt voor de wereld, wijst Hij daarom niet in de eerste plaats naar de wereld buiten de kerk! Neen, al zijn toorn en zorg concentreert zich dan op de wereld binnen haar! De wereld in de kerk, of anders gezegd: de verwereldlijkte kerk — die is de groote vijand en het groote gevaar! Door de wereld in den tempel en de synagogen; door de wereld, die Gode een dienst wil bewijzen, worden zijn discipelen het meest bedreigd, van deze zullen ze het meest te lijden hebben!⁴⁶

De wereld buiten de kerk kan Gods kinderen op zijn hoogst verpletteren „naar het lichaam”. Maar a's de wereld de kerk binnendringt en daar tot macht komt, dan zal ze de zielen verderven, dikwijls voor eeuwig, maar in alle geval en hier en nu in de worsteling van het koninkrijk Gods en den opbouw van zijn kerk.

Omdat nu zoo de situatie der kerk is ten opzichte van den eenen grooten strijd, waarin ze van het begin tot het eind der wereld geworpen wordt, behaalt de kerk de beslissende overwinning, triumfeert zij in Jezus Christus haar Heer, als ze in eigen kring den Boos overwint! Als zij de zonde en Satan in eigen lichaam door de kracht van Gods Geest de baas wordt, ja, als ze daartegen met alle macht strijdt, heeft zij de principiele overwinning in den oorlog des Heeren reeds bevochten! Dan is de strijd „naar buiten” ook en tegelijk beslist. De overwinning van leugen, dubbelzinnigheid, boosheid, goddeloosheid, die in het eigen leven rusteloos woeden, draagt de overwinning op de machten, die buiten zijn, reeds kant en klaar in zich! Maar ook omgekeerd: als in een kerk — ondanks nog zooveel vertoon van

⁴⁶ Vgl. Joh. 15: 18—19 met Joh. 16: 2, 8.

vroomheid, christelijkheid en kerkelijkheid — het leven met Christus, door den Geest, uit het geloof instort, als de waarachtige vroomheid, waarin God alles is, vermolt, dan hebben de machten buiten haar principieel ook reeds een volledige overwinning over haar behaald. De kerk heeft zich zoo voor Satan geannexceerd.

Het is met de kerk in dat opzicht precies als met iederen geloovige. Als de mannen en vrouwen der kerk in eigen hart den booze mogen overwinnen, als zij in eigen hart den goeden strijd hebben gestreden en zich daar waarlijk hebben gebogen voor den levenden God en zijn levend woord, als zij daar werkelijk werden losgescheurd van wereld, zonde en eigen vleesch, kortom, als zij met het hart waarlijk gingen gelooven, dan hebben zij principieel met het oog op iedere mogelijke situatie de overwinning behaald, dan zijn ze in alles „meer dan overwinnaars“, dan zijn ze heel de wereld de baas! Dit is de overwinning, zoo schrijft Johannes — neen, niet het overwinningsmiddel, niet het wapen, waarmee men de overwinning moet behalen, neen: de overwinning —, die de wereld overwint, namelijk ons geloof.⁴⁷⁾

En daarom nog eens: de eerste, laatste, principiele, ja, feitelijk de éénige strijd, welken de kerk heeft te doorworstelen, is de worsteling tegen alle boosheid in eigen kring en eigen leven. Daarin gaat ze, als ze ontrouw is, volledig onder. Daardoor komt ze, uit genade, door het geloof, tot de hoogste heerlijkheid! Die strijd is haar opgelegd, met alle, onzegbaar zware, moeiten, zorgen, teleurstellingen en smarten, die er onlosmakelijk mee verbonden zijn. C. V.

⁴⁷⁾ I Joh. 5:4b.

UIT DE SCHRIFT

De lastering van den Naam: (III)

Doch Jezus, kennende hun gedachten, zelde tot hen: „En indien Ik door Beëlzebul de duivelen uitwerp, door wien werpen ze dan uw zonen uit? Daarom zullen die uw rechters zijn.

Maar indien Ik door den Geest Gods de duivelen uitwerp, zoo is dan het Koninkrijk Gods tot u gekomen“.

Mattheüs 12:25a, 27, 28.

Christus doorziet het hart van zijn vijanden, die het enthousiasme der scharen over de genezing van den invalide, dankbaar naast Hem staande, trachten te doorbreken met het giftige, cynische woord: „deze werpt de duivelen niet uit dan door Beëlzebul, den overste der duivelen“. Daar komt de zonde met opgeheven hand in openbaar.

En met het zwaard des Geestes ontmaskert de Zoon des menschen deze infame bestrijding. Hij wijst hun fluistercampagne aan als laster. En lasteren is altijd een kwestie van niet-willen, niet van niet-weten. Hier wordt de hand opgeheven in het zondigen; hier zijn harten, welke in boozen opzet zich sluiten voor het licht der Messiaansche genade, de heerlijkheid van den NAAM, den Verbondsnaam „de HEERE“.

De inferieure, vijandige praat der Schriftgeleerden is zoo doorzichtig, dat wie even nadenkt, onmiddellijk de willens-en-wetens-uitsproken ongerijmdheid moet zien. Stellen zij het niet voor, alsof Jezus in complot met den duivel staat? Maar dat komt toch hierop neer, dat de duivel een compagnon gezocht heeft om zijn eigen handlanger — een anderen duivel — uit te werpen!

Wat is deze vuilspuiting in feite oerdom! De Schriftgeleerden hebben daarmee een mes gehanteerd, waarmee zij zichzelf in het lichaam snijden. Want de Heiland stelt hun de sabelscherpe vraag, welke verklaring zij dan geven voor de duiveluitwerpingen, welke door „uw zonen“ verricht worden. „Uw zonen“, d.w.z. zij, die tot uw groep, uw „partij“ behooren. In de kringen der Overpriesters en Schriftgeleerden waren er z.g. exorcisten of duivelbezweerders, die door amuletten, kruiden, besprengingen, samen met bezweringsformules, booze geesten meenden te kunnen uddrijven, of bezetenheid te voorkomen. Welnu, zegt Christus, als uw stelling waar is, dat Ik dit wonder van duivelbanning verricht zou hebben door de kracht van een oppersten duivel — durft gij dan ook de conclusie aan, dat uw „duivelbanners“ met de hel een voorzichtig verdrag hebben gesloten, om te slagen in hun werk? Daarom zullen uw eigen exorcisten uw rechters zijn: zij oordeelen u. Dat beteekent: Christus noodigt die Farizeeuwsche broeders van het gilde der duivelbezweerders uit, om dan maar eens uit te maken, of de beschuldiging tegen Hem gegrond is. Hij doet dit met Messiaansche majesteit, want Hij weet: dit zwaard keert zich altijd tegen de Farizeeërs! Immers, geven die exorcisten dezen gelijk, dan veroordeelen zij zichzelf. Zijn zij daarentegen van oordeel, dat een duivelbanner niet mag worden aangezien als bondgenoot van een-of-anderen duivel, dan moeten zij ook den Rabbi van Nazareth tegenover hun eigen leermeesters en partijgenooten in het gelijk stellen.

En zoo komt Christus tot de positieve conclusie: „Maar indien Ik door den Geest Gods de duivelen uitwerp, zoo is dan het Koninkrijk Gods tot u ge-

komen“. (In Luc. 11:20 geeft hetzelfde bericht: door den vinger Gods⁴⁸⁾, waarmee meer bedoeld wordt op de kracht van Gods goeden en heiligen Geest.)

Er staat letterlijk: „dan heeft het Koninkrijk Gods u ingehaald. En daarmee wordt bedoeld: dan is met Mij het Koninkrijk Gods midden onder u gekomen! (binnen u, zegt Lucas ergens). En dan moet ge erkennen, dat Ik dus inderdaad de Ware Zoon van David ben, Die u al de geheimen van den NAAM verklaren kom. De Geest Gods staat achter en in heel Mijn werk. En als gij dat zoo bruut en cynisch ontkent, dan lastert Gij den Geest. Ge maakt u schuldig aan de zonde met opgeheven hand. Ge smaadt den HEERE, in Zijn teerste ontferming, in Zijn onuitsprekelijke liefde. Ge staat volledig aan den verkeerd kant van de demarcatielijn tusschen het zaad der Vrouw en het zaad der slang. Volledig, want welbewust! Ge hebt zelf het volk geleerd, dat de goede geesten staan tegenover de booze, en dat een duivelbezwering, gelijk hun exorcisten deze verrichten, slechts te danken is aan de kracht, den vinger Gods. (Vgl. Ex. 8:19.) Nu trekt gij willens en wetens een streep door uw eigen onderricht, om Mij te treffen — maar weet: ge lastert daarmee niet maar den Zoon des menschen, doch den Heiligen Geest (vs 31, 32)! U moet er in dit verband Lucas 11 eens op nalezen. Volgens het bericht daar heeft de Heiland in Zijn re-

Mr Dr Willem van den Bergh (II slot)

1850 - 25 Februari - 1950

KERKELIJK LEVEN

Zooals reeds uit wat we citeerden bleek, geschiedde al wat Van den Bergh verrichtte in het diepe besef van zonde, schuld en verdoemelijkheid voor God. Er was geen zweem van een „glorie-en-victorie“ stemming in zijn ziel toen hij den weg der doeleantie in voortdurend gebed en schuldbelijdenis insloeg.

Met geweldigen ernst en klem riep hij het de kerk zijner dagen toe, dat ze de oorzaak en dus de schuld van de ruïneering der kerk niet in de eerste plaats bij Koning, Kerkbesturen, predikanten enz. moest zoeken. Neen, de ontrouw, de geestelijke traagheid en de onverschilligheid en de onbarmhartigheid der geloovigen waren de oorzaken, waarom de striemen des Heeren op de kerken neerkwamen. Ik geloof, zoo verzekerde hij eens, dat wij geestelijk en uitwendig zoo veel verder zouden komen, indien wij de oorzaken van al de ellende niet bij de liberalen en synodalen, maar bij ons zelve zochten. En het was zijn diepe, vaste overtuiging, dat van een ware reformatie nooit of te nimmer sprake kon zijn, indien Gods volk niet met Daniël en Nehemia, heel de schuld van al de zonden der kerk op zich nam, daarmee beladen voor God kwam en Hem waarachtig smeekte om erbarmen, om genade, om vergeving.

Met scrupuleuze zorg zag hij voorts toe op de wijze waarop de kerkelijke strijd werd gevoerd. Hij was er zoo diep van overtuigd, dat ieder, die ten opzichte van de kerk voor God een zaaksgerechtigheid mocht bezitten, door zijn wijze van denken, spreken, handelen, strijden, volkomen verwerpelijk kon worden bij God! Wat waarschuwde hij voor het veruitwendigen van den kerkelijken strijd, het gebruiken van middelen, die de strenge critiek van den Heiligen Geest niet kunnen doorstaan enz. Hoe walgde hij van de farizeesche zelfverheffing en het verheerlijken van Gods „trouwe“ — inderdaad zoo ontrouwe — volk! Wat kon hij toornen tegen het niet gevoelen van de solidariteit der schuld en tegen de gedachte, dat met de bevrijding uit de synodale organisatie het eigenlijke werk was afgelopen, terwijl voor hem de eigenlijke arbeid daarmee pas begon. De synodale bestuursorganisatie moest immers ter zijde gesteld worden. t e n e i n d e k e r k e r s t e l m o g e l i j k t e m a k e n !

Voortdurend hamerde hij er daarom op, dat niet alleen het doel dat men beoogt, maar vooral ook de middelen, welke men tot het bereiken van dat doel hanteert, geheiligd moeten zijn. „Zoo licht — zoo schreef hij — zijn wij tevreden, als het doel maar bereikt wordt, en wij vergeten, dat God Zijn zegen inhoudt aan wat niet in Zijn Geest geschiedt. — Daarom moeten de bidstonden (Van den Bergh ging in Voortuizen er elke maand in voor) niet slechts dienen om Gods hulpe te vragen, maar ook Zijn Wijsheid en Geest. Want: hoe koninklijker men zijn zaak acht, des te koninklijker moeten onze wapenen zijn. Wanneer de procedures over de kerkelijke goederen worden gevoerd, schrijft hij aan Fabius: „Wij gevoelen zoo weinig de verantwoordelijkheid tegenover de bepleiting van het recht, al ware het maar om het nageslacht. Niet of, maar hoe een proces gevoerd wordt, is hoofdzak. Evenmin of het gewonnen wordt, maar of het beginsel zuiver en met zuivere, ernstige middelen bepleit wordt, moet ons ter harte gaan. Ook in kleine zaken van het dagelijksche leven, kleine schermutselingen met onze vrienden, maar evenzeer in den strijd tegenover onze vijanden vergeten wij dit dikwijls“.

Wanneer de vrijmaking der kerk in 1886 een feit geworden is, wijdt Van den Bergh zijn volle aandacht aan den opbouw der gemeente.

Van ganscher harte dankt en looft hij God voor

quisitoir tegen deze lasteraars van den NAAM de gelijkenis ingevlochten van den mensch, bezeten van een onreinen geest, die echter uitgedreven wordt. Maar de daemon keert terug, en vindt in den mensch „een geveegde en in orde gebrachte woning“. De man heeft zich niet tot God bekeerd — en als de booze geest opnieuw een offensief opent, ditmaal met zeven compagnons, kwader exemplaren nog dan hij zelf, dan trekken ze gemakkelijk met hun achten in de leegstaande woning van dat menschenhart. „En“ (zoo besluit Christus) „het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste“. Dat wil zeggen: de hel ontplooit zich tot haar achtvoud, haar diepste volheid. Dat is nu 't benauwen-de van de zonde met opgeheven hand. „Wie tegen den Heiligen Geest gesproken zal hebben, het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomst“.

Wij zijn hiermee echter nog niet klaar met het pellen van die grootste aller zonden, het kwaad tot den dood: de lastering van den NAAM.

Want Christus' Eigen profetie brengt dit kwaad in verband met Zijn Kerkvergaderenden arbeid. Groningen. J. SMELIK.

⁴⁸⁾ Vgl. het hoofdartikel „De vinger Gods“ van K. S., De Reformatie, 21e Jrg. No. 35.

het wonder van genade, dat God ondanks alle zonde, schuld, onverschilligheid en lauheid der geloovigen zijn kerk toch nog verlossen wilde.

„Houdt sterk aan in het gebed, en waakt in hetzelfde met dankzegging“. Zoo roept de Heere zijn volk toe. Zoo roept Van den Bergh het ook in Gods Naam aan de kerk zijner dagen toe!

„Is er geen reden tot dankbaarheid?“

Tot dankzegging, omdat onze getrouwe God de oogen opende voor jarenlange ontrouw tegenover Christus en Zijn Woord, tegenover Kerkeraad of Gemeente, tegenover Doops- en Ambtsbelofte.

Tot dankzegging, omdat eindelijk gehandeld werd overeenkomstig de gedragslijn, tegenover de „Synodale Organisatie“ door Dr G. J. Vos Azn., voorgescreven in zijn „Handboek tot beoefening en toepassing van het Kerkerecht“, blz. 15, alwaar geleidelijke wijziging wordt aanbevolen, tenzij men, naar den alouden regel, met een goed geweten voor God, in gebondenheid aan Zijn Woord, dat in alles kenbronnen richtsnoer zij, een of ander punt daarmede in onverzoenlijken strijd achtende, zich om des Heeren wil tot verbreking en overtreding gedwongen voelt.“

Tot dankzegging alzoo, omdat, niettegenstaande ons ongelooft en onze menschevrees, de HEERE God zondige boelen deed verbreken en menscheijke inzettingen, die met Zijn Woord streden, deed verwerpen en weder lust gaf tot Zijne inzettingen.

Ja, dankzegging mag er wezen voor zoo menige wonderlijke uitkomst in nood, beschaming van vrees, nederwerping van tegenstand, als in tal van kerken ondervonden is. Nog meer, indien met het losmaken van kerkelijke boelen, door de liefelijke werking des Heiligen Geestes, banden van ongelooft en gierigheid mochten springen, het zachte juk van Christus op de schouderen mocht gelegd worden, en hij leerde zachtmoedig en nederig te zijn.

WIE zal de lof des HEEREN uitspreken voor de geestelijke zegeningen hier en daar genoten; voor den broederband weder opgeleefd; de gemeenschap der heiligen opnieuw ervaren; ja, de bekeering van menige ziel, die samenviel met de bekeering in het kerkelijke leven. Zalig, wie waarlijk niet alleen maar roepen mocht voor de eere van „Koning Jezus“, maar in aanbidding nederzinken voor den Immanuel en Goël, Wiens trouw door onze ontrouw niet verbroken wordt, Wiens accepter vrijpraak gaf, toen wij het doodvonnis verwachtten, van Wiens lippen de myrrhe afdrupte, door Wien wij tot den Vader gaan.

Dankzegging mag er wezen voor de allerwege zich openbarende begeerte naar vereniging tusschen alle Gereformeerden in den lande; voor de mannen, die de Heere verwekte, om raadsliden Zijns volks te zijn bij zoo gewichtige handelingen; voor de wonderlijke wijze waarop reeds jaren lang hetgeen thans geschiedde, werd voorbereid; ja, voor den tegenstand van allerlei kanten, die de doorwerking van Gods Woord op kerkelijk gebied eer begunstigt dan stremt.

Maar naast dezen danktoon laat Van den Bergh ook en vooral het Woord van boete en berouw en bekeering weerklinken.

„Neen — zoo roept hij uit — Gods weldadigheid verzwijgen mogen wij niet. — Maar maakt deze juist onze schuld niet zwaarder, ja moest niet menigen belijden, dat juist na de „vrijmaking“ zijner kerk eerst gevoeld werd, hoe diep onze kerken zijn gezonken, hoe schuldig wij voor den HEERE staan?“

„En nu van achteren is er maar één getuigenis in de ziel“, werd bij de Inleiding van het congres gezegd,

„hoe w
ons no
kerk m
voor sc
wat uit
vroeger
Ja w
jarenlan
dermat
en ontv
na de
brande
boeien
ondervo
reeds l
of ten
En te
volk ui
in om
overc
Verst
houding
de onv
ner opl
ting ee
die tha
beginne
zijn?
Word
weifelr
geloof
zocht o
God
schic
stam
Besta
deel de
tie, zie
hoopt d
geestel
ring ka
de na
ren 20
En h
enkel s
in gebe
soms te
scheur
Word
Kerken
collecta
H. Sch
2 daart
des ha
hartigh
merkte
tenen n
En
slechts
Kerk w
kracht
twee
nen
den
een Ne
HEERE
schonk
En v
ben wij
of niet
Is ni
ook va
lingszo
Later
meentel
ding v
lijken,
de gro
Denk
David
Hiskia
Word
kerad
vergete
men te
Wijd
noegza
gaan d
door d
verbod
soms d
terwijl
weder
en kra
mag, z
aansta
Oefen
elkande
trad v
voor v
Ja, l
Bestaat
stellen
delaars
oogen
uitgekl
de, wa